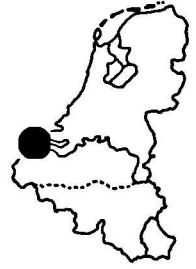

Dwergvinvis in Belgische wateren

Francis Kerckhof

Tijdens een zeevogeltelling in de Belgische kustwateren werd een bijzondere walvis waargenomen. Een dwergvinvis van meer dan vier meter en 700 kilo, maar toch een heel magere.

Schoon aan de haak 700 kilo. Let op de kenmerkende witte flippers. Foto: Francis Kerckhof BMM/KBIN

Ornithologen van het Instituut voor Natuurbehoud tellen regelmatig vanaf een schip zeevogels in de Belgische kustwateren. Ze hebben bij hun onderzoek op zee niet enkel oog voor vogels. Zo namen Eric Stienen en enkele collega-vogeltellers op 14 december 2004 een ongewoon, wit drijvend voorwerp waar tijdens onderzoek op enkele km's voor de kust van Nieuwpoort. De in de buurt rondvliegende meeuwen waren een bijkomende indicatie dat hier iets ongewoons aan de hand was. Dichterbij gekomen zagen zij dat het om een ondersteboven drijvende dode walvis ging. Het kadaver werd aan boord van de 'Zeehond' gehesen en aan wal gebracht. De identificatie was snel gemaakt: een vrouwelijke dwergvinvis *Balaenoptera acutorostrata* bovendien in een zeer verse toestand.

Nader bekeken

Het dier was 4,20 m lang en woog 700 kg. Het werd naar de universiteit van Luik gebracht voor een autopsie. De bevindingen over de doodsoorzaak waren duidelijk. Zowel enkele uitwendige sporen als het inwendig onderzoek toonden aan dat het dier in een visnet verdronken was. De maag bevatte nog zo'n 27 kg verse vis (haringachtigen). Uit de autopsie bleek echter ook dat dit dier niet gezond meer was. De speklaag was zeer dun: slechts twee cm waar dit voor zo'n dier normaal 8 tot 10 cm hoort te zijn. De oorzaak van het vermageren – een langdurig proces – kon niet achterhaald worden. Het skelet van dier werd opgenomen in de verzameling van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel.

Close up van de baleinen, het zeefapparaat waarmee het dier zijn voedsel, voornamelijk kleine visjes, uit het water filtert. Foto: Francis Kerckhof BMM/KBIN

Verspreiding

De dwergvinvis komt wereldwijd voor, maar is in tropische gebieden minder algemeen dan in koude- re wateren. Het is de op één na kleinste baleinwalvis en de enige walvis die frequent in de Noordzee voorkomt. In de zuidelijke Noordzee is deze soort zeer zeldzaam. Het voedsel van de dwergvinvis bestaat in de Noordzee vooral uit kleine pelagische vis zoals haring, sprout en zandspiering.

In België

Er bestaan zeer weinig historische gegevens over dwergvinvissen in België. De recentste gedocumenteerde stranding vond plaats op 24 juni 1931 te Blankenberge. In 1865 werd in de Schelde te Hemiksem een dwergvinvis gevangen, en in 1837 strandde een dier te Blankenberge (De Smet, 1974). Het betrof in die drie gevallen nog levende dieren. Van twee ervan werd het skelet bewaard; het dier van Blankenberge (1837) in het Museum voor Dierkunde van de Universiteit van Gent en het dier van Hemiksem in het Museum van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen te Brussel. In Nederland zijn meer gevallen bekend. Naar aanleiding van een waarneming in juni 2004 in Nederland schreef Kees Camphuysen onlangs in Zoogdier een artikel over dwergvinvissen in de Noordzee. Op het Nederlands Continentaal Plat is de dwergvinvis zeldzaam. Alleen in het uiterste

noorden, rond de Doggersbank, worden ze af en toe gezien. Noordelijker, voor de Engelse en Schotse oostkust, worden regelmatig dieren gezien.

Belgische Zeezoogdierendatabank

In België coördineert de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee, een departement van de Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (BMM) het onderzoek van zeezoogdieren die op het strand terechtkomen, die op zee gevonden worden of incidenteel in visnetten verdrinken. De BMM zorgt er ook voor dat de kadavers beschikbaar zijn voor wetenschappelijk onderzoek. Het onderzoek kan de problemen waarmee de populaties van deze toppredatoren geconfronteerd worden aan het licht brengen. Verder houdt de BMM waarnemingen en strandingen van zeehonden, walvisachtigen en zeeschildpadden bij in een databank. Daarin zijn gegevens opgenomen die teruggaan tot de middeleeuwen. Een zeezoogdierendatabank met recente strandingen en een aantal buitengewone waarnemingen, is online raadpleegbaar op <http://www.mumm.ac.be/NL/Management/Nature/strandings.php>

Verder lezen?

- Camphuysen, C.J., 2004. Dwergvinvissen in de Noordzee. Zoogdier 15(3): 8-13
- De Smet, W.M.A., 1974. Inventaris van de walvisachtigen (Cetacea) van de Vlaamse kust en de Schelde. Bulletin Inst. r. Sci. nat. Belg. (Biol.) 50(1): 1-156

Francis Kerckhof
Koninklijk Belgisch Instituut voor
Natuurwetenschappen
3e en 23e Linieregimentplein
B-8400 Oostende

